

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08988

DI OYSGEBENKTE SHO

David Seltzer

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די אויסגעבענע שעה

דוד סעלצער

די אויסגעבענקטע שעה

לידער

האַלצשניטן פון
העלען וועסט העלער

פאַרלאַג „לאַנדסלייט“

ניו-יאָרק, 1947

DAVID SELTZER
"DI OISGEBENKTE SHO"
THE LONGED FOR HOUR
POEMS

Copyright, 1947
DAVID SELTZER
361 Amboy Street
Brooklyn 12, N. Y.
—
Printed in U. S. A.

ביכער פון דוד סעלצער :
בעסאָראַבער לידער, 1937
בראַנזווילער געזאַנג, 1942
די אויסגעבענקטע שעה, 1947

דאַינען און עזרא'ן.

I

די אויסגעבענקטע שעה

„ . . . קומען וועט נאך אונדזער
אויסגעבענקטע שעה.
ס'וועט אַ פויק טאָן אונדזער טראַט:
מיר זיינען דאָ!“
— הירש גליק.

די אויסגעבענקטע שעה

דער קריגער פארפאנצערט
אין קלעם פון זיין טאנק
שלאגט מיט אנגעגליט הארץ
פון אויפרייס און שפליטער.
בלויז ווען שטילקייט פאלט צו,
און געוויין פון שראפנעל
שניידט אין שטאלענעם קבר,
טוט א וויי די געהירן א ריס
און די בענקשאפט אהיים
ווערט אין הארצן פארציטערט.

דער הימל-פילאט
אין אלומינער טויב
שוועבט אין וואלקנס פון רויך
און אין כמארעס פון פייער.
און ווען רו טוט א בלוי,
און א שטערן א פינקל
דורך פלאסטיק פון שויב,
דער טוי פון זיין אויג,
און די זילב פון זיין ליפ
רופט: מאמע, געטרייע!

דער שטאלענער טויכער
אין געשפענסט-סובמארין
שווימט אין פינצטערע טיפן
און אין פרייריקן נידער.
און ווען שטראל פון דער זון
ברענגט פון וואלקנס א גרום
דורך גלאז-פעריסקאפ,
ווערן וויסלען באפערלט
און פון ברוסט קלינגט געזאנג
פון היימישע לידער.

דער וואלד-פארטיזאן
דורך ווארצלען פון בוים
האלט זיין אויג אַנגעצילט
אויף א שטער פון דער רו.
און ווען קלאנג פון א טראַט,
און א מאַמישער ניגון
קומט מיט שוועסטער און ברידער,
די אויפגעביילטע הענט
זיי צערטלען שוין ווידער
די אויסגעבענקטע שעה.

שוועסטער

אַ בריוועלע שרייבט מיר מיין שוועסטער
פון בלוטיקן לאַגער טראַנסדניעסטער.

די ווערטער מיט פליאַמעס פאַרמעקט,
וואָס טרערנדלעך האָבן באַפּלעקט.

און שרייבן, שרייבט זי מיר אַזוי:
„אוי, שטאַרק זיך, מיין ברודערל, אוי.

איך ליג אין אַ פיבער פון פיינען
נאַר פון דרום פייערלעך שיינען.

אפשר ווינקען שוואַרציאַמיקע בלאַטעס,
וואו פאַרבאַרגן עס לוייערן טאַטעס.

ביזסטו אפשר אויך צווישן זיי,
אוי, שטאַרק זיך, מיין ברודערל, וויי.

ישראלים

אלול-ווינט וויינט איבער לאַגער,
מוטנער דניעסטער רינט אין טאַל,
דער רעגן שלאַגט אַדורך די שויבן
און צוואַגט דעם קליינינקן ישראל.

ער קוקט צום שטראַם פון טייך אַרונטער,
צווייגן טראַגט ער צום לימאַן,
און ברענגט זיי זיכער צו די בלאַטעס.
וואו ס'לויערט שטאַב פון פאַרטיזאַן.

אַ היימישער געפיל אין יינגל-ברוסט
טוט דורך די אויגן העל אַ פלאַם:
אפשר כאַפט מען אַן די צווייגן
און מען לאַזט זיך צום לימאַן.

פאַרטייעט קריכט ישראלים פאַרביי
פאַטרול, דורך כלינענדיקע הויפן,
שפאַרט זיך דורך פלויט און דראַטן
און לאַזט זיך צו דעם דניעסטער לויפן.

אַט פלאַטערט ער אויף פעלדזן-ברעג
מיט פליגל-הענט אין ווינט צעשפרייטע,
דער דניעסטער ווערט פון וויי פאַרציטערט
און צעעפנט כוואַליעס — גרייטע.

ס'האַט דער דניעסטער אים אַהין געטראָגן,
האַבן די העלדן אים גענומען פון שטראַמען,
און ביי בלאַטעס פון שוואַרצן לימאַן
ליגט אַ בערגעלע שטויב אָן אַ נאַמען.

יאנקל מאַטליס

אַ שוואַלב איז אַרונטער צו מיר אין טראַנשיי
און זאָגט אָן אַ בשורהלע, וויי:

— „דיינע אייגענע זיינען אויף אייביק אַוועק,
דו וועסט זיי נישט זען ביזן סוף פון די טעג.

אויב דו גלויבסט ניט זיי זיינען באַגראָבן ביי וועגן
פאַלג נאָך מיין פלי צו די דניעסטערשע ברעגן.

זע דאָרט אַ קבר, אַ ברייטן, אַ טיפן,
זיי ליגן פאַרבלידערט, אָן ווייסע תכריכים“.

— „אַ, שוואַלב, האַסט צעצונדן אין האַרצן אַ פייער,
דערפאַר וועלן מערדער באַצאָלן איצט טייער.“

מארשאל טימאשענקא

דער העלדישער מארשאל פון סאָוועטן-פאַרבאַנד
יאָגט פאַראויס אויף זיין אַדלער פּערד
און מיט שרפיקן צאָרן און מעכטיקער האַנט
שניידט ער די לופט מיט זיין בליציקער שווערד.

און ס'יאָגנמיט זין פון די בערג און פון סטעפּ
פון אוראַל, פון קובאַן, פון סיביר און דאַנבאַס,
עס פאַלן אויף שונא די גליאיקע קלעפּ,
און מען שניידט זיין געביין מיט שאַרפּן פון האַס.

און הויך קלינגט דאָס קול און קלאַר דער באַפעל
פון דעם העלדישסטן זון פון דעם דניעסטער:
פאַראויס! פאַראויס! מאַכט פון נאַציס אַ תּל!
זאַל היינט אונדזער זיג זיין דער גרעסטער!

באפרייאונג

ס'האָבן ברידער דעם שונא געיאָגט און פאַרטייליקט,
דאָס שטאַל פון די גראַטעס צעבויגן מיט פינגער,
און געפאַלן זיינען תפֿיסות צעברעקלט אין שטויב.
שטאַלצע טריט זיינען קאַרצער-שוועל אַריבער,
און קינד-און-קייט צעשמייכלט האָבן לויב —
געפאַנגענע זיינען אַרויסגעקומען ווי זיגער.

אַט קומט אַנטקעגן זיי די היים,
און אויגן ווילן אויסקושן די אויגן,
ס'מיניעט זיך די זון אין טרערן-ווייסלעך
און ס'ציטערן פאַר פרייד די נאַסע ברעמען,
ס'פלאַטערן די הענט מיט ליבע אויסגעצויגן.
און האַרץ אין האַרץ וויל טרייסט דערפילן.

אויב עס שמאַכט נאָך וואו אַ קינד פון פאַלק,
אַרויסגעריסן און פאַרוואַגלט פון זיין היים,
און צווישן שטומע רוקנס פון גראַניט
לעכצט ער נאָך דער זון און ליבע,
די גרויסע פרייד וועט אויפקוועלן זיין בלוט,
אַ פלאַם וועט אַנצינדן זיין בליק,
און טרייסט וועט עפענען זיין ליפ.

אויב מען פירט נאך וואו אין לעצטער שעה
אַ קינד פון פאַלק צו דער האַקנקרייצער-תליה,
און שונאס שפּאַר און שווערד קלינגען אויס מינוטן,
און תליון פינצטערער שווערעוועט דעם שטריק —
וועט מיט דונער שרפיקן צעשניידן שוואַרצע וואַלקנס
דער שאַל פון אַנגריף פון די באַמבאָדיערן
און אַנצינדן דעם לעצטן בליק מיט פּלאַם פון יום-הדין.

מיר קומען צוריק

פון די פינצטערע נאַרעס אין וועלדער,
וואו מיר האָבן געכאַוועט דעם צאַרן,
פון די היילן און סקאַלעס פון טייכן,
וואו מיר האָבן נקמה געשוואָרן —
מיר קומען צוריק!

און נאָך איידער מיר וועלן זיך קערן
צום אַש פון דער חרובער היים,
ביים שונא מיט פולווער אויפרייסן
זיין האַרץ וואָס פאַרגליווערט ווי שטיין —
מיר קומען צוריק!

און באַרגהויף פון האַקנקרייץ מערדער
צעברעקלען אין דין-דינעם שטויב,
און פון שפייכלער, קעלער און קעלטער
אומקערן אַלץ וואָס איז רויב —
מיר קומען צוריק!

און פון לאַגער שטעכיק מיט דראַטן,
וואו געפייניקט מ'האַט שוועסטערשע לייבער,
באַפרייען דאָס אייגענע לעבן,
די עלטערן, קינדער און ווייבער —
מיר קומען צוריק!

און מי זאָל באַפּרוּכפּערן באַדן,
ס'זאָל אויפגיין מיט תבואה די ערד,
און אויף טויער פון פעסטונגען-היימען
זאָל הענגען מיט וואַרנונג די שווערד —
מיר קומען צוריק!

אייזיק

עס וויינט נאך דיר די לאנג-פארלאזטע ערד,
זי טריקנט אונטער פראסט און שטורעמס,
עס הירזשען אומרואיק די פערד
און זוכן דיינע צערטלענדיקע אַרעמס.

אַ, שטאַלצער טרוימער פון דעם סטעפ,
אַ, זיסער זינגער פון דעם דניעסטער,
עס בייגן קריגער זייערע קעפ,
עס וויינען דיינע בראַווע שוועסטער.

דו האָסט געחלומט צו זען דיין היים
אַ פריילעכע ביז צו די וואַסערן פון פרוט,
נאַר אויף מאַלדאַוויש פעלד אַ שטיין
האַט דאָרט דיין אומרו שוין באַרוט.

זע, רויטע מחנות שניידן שוין אהין
זיי וועלן אויספילן דיין באַגער,
דאַינעס וועלן זינגען דיינע זין,
דיין פרייד וועט שיינען דורך אַ טרער.

י תו מ י ם

קליין בין איך
און קום פון סאַראַטשעײ.
מיינע גרויע אויגן,
פול מיט אומעט און מיט וויי.

קריג און פייער
האַט צעשטערט מיין היים,
כ׳בין אַן טאַטע-מאַמע,
אַבער ניט אַליין.

איך און יינגל,
שוועלבעלעך צוויי,
וועלן נעסטן נאָך בויען
אויפן באַרג פון סאַראַטשעײ.

פ א ר מ ע ס ט

הערט, ווי עס רופן זיך דורך די בערג,
דער טאָל און דער וואַלד און דער סטעפּ,
ס'איז ביים דאָן איצט אַ רייטער-פאַרמעסט,
הערט מען דונער פון פערדישע קלעפּ.

אַ צעשוּיבערטער בלאַנדער קאַזאַק
ליגט מיט באַק אויף דער גריווע פון פערד
און וואַרעמט מיט אַטעם אין אויער:
יאַג, הירש מיינער, יאַג איבער ערד!

אַ בראַנזענער, כמורנער גרוזין
בייגט אַן קאַפּ ווי צום טויכן
און צערטלט אַגערל מיט קני:
פלי אַדלער אַוועק אין די הויכן!

אַ קליינינקער טאַטער מיט בערדל,
מיט מאַנדלען אין גלי פון די אויגן,
ציט, סטרונעט די צוים פון זיין פערדל,
ווי געשאַסן וואַלט ער פון אַ בויגן.

אהא, דער קאזאק דעריאָגט דעם גרוזין
און געזיגט און געוואונען אָט האָט ער,
נאָר ווי אונטער דער ערד קומט אַרויס
דאָס פּערדל מיט בערדל פון טאַטער!

כאַ-כאַ! עס רופן זיך דורך די בערג,
דער טאַל און דער סטעפּ זיך צעלאַכן.
מען טרינקט און מען קושט דאַרטן טאַטער,
מזוינטשט זיך גוטס אויף טויזנטער שפּראַכן.

מאמע ליבע, בעסאראביע

(צו דער ערשטער באַפֿרייאונג יוני 1940)

מאמע ליבע, בעסאראביע,
עס פרייען זיך די קינדער דיינע.
אויפגעריכט ביזסטו געוואָרן
ווי דיין שוועסטער אוקראַינע.

וואַש אַראָפּ פון קאַפּ דעם טרויער,
וויש זיך אויס די טרערן-אויגן,
וואַרף אַראָפּ דעם יאָך פון פלייצעס —
וועסט שוין מער ניט זיין געבויגן.

שנירל אַן קאַרפּאַטן-פּערל,
פלעכט זיך אויס פאַפּשוניע צעפּ,
זילבער-אַן צוויי וואַסער-סטענגעס —
פרוט און דניעסטער איבער סטעפּ.

צי אַן אויף בערג אַ סאַמעט-סטאַניק
און צעוויג די לאַנקעס פריי,
בלוי צעפאַלדעווע דיין שטאַלטנע קליידל,
טונקל — ים און העל דונאַי.

מאַמע ליבע, בעסאַראַביע,
עס קושן דיר דיין ליכטיק פנים
דיינע ווייט-פאַריאַגטע טעכטער,
דיינע וואַנדער-וואַגל בנים.

זע אויף פאַמפעס פון בראַזיל,
אויף די שטיינער-בערג פון שכם,
אויף ניו-יאָרקער ווייסע וועגן
און פאַריזער קאַרצער-קלעם —

הערצער שפּילן אויף ווי טרויבן,
הענט און פלייצעס טוען זיך אַ שליס.
רונד-און-רונד און היץ-און-העריק
פלינק צעוואַלאַכן זיך פּיס:

מאַמע ליבע, בעסאַראַביע,
עס הוליעט היינט סטעפּאַווער שטאַם
און דער דניעסטער טראַגט די פּריידן
פון קאַרפּאַטן ביז צום ים.

ט א ש ק ע נ ט

אויף די וועגן פון טאשקענט
ציען מחנות פליטים,
מיט קינדער קליינע אויף די הענט,
מיט זקנים מידע גייט מען.

און ברידער קומען זיי אנטקעגן,
צעפענען טיר און טויער,
און הערצער טרייסטן קעפ וואס ניגן,
און ליבע לינדערט טרערן-טרויער.

א, ברידער טייערע פון פוילן,
א, ליבע פעסאראבער שוועסטער,
וויינט נישט אויף די שטעט וואס גרוילן,
קלאגט ניט אויף דעם חורבן דניעסטער.

סוועלן אונדזערע און אייערע זין —
טימאשענקאס אדלער רויטע —
זיך נאך אומקערן אהיים אהין,
זיך צערעכענען פאר אלע טויטע.

און ווידער וועט די זון נאך העלן
איבער פעסאראבער פליינען,
און דער דניעסטער וועט נאך קוועלן
מיט געזאנג פון דאיינעס שיינע.

ג ר ו ס

א גרוס איז געקומען מעבר לים,
פון איינאיינציק פארבליבענעם פליט,
און מיין בענקשאפט פארלאזט
האט מיין אינדזל ביים האדסאן
און בלאנדזשען אוועק איבער חורבות.

איך וואלט וועלן מיין אומרו
מיט אים דארט באהעפטן,
מיין ווארט זאל בארירן זיין וויי
און טיילן מיין הארץ
זאל זיין איינזאמען בראך.

כיוואלט מיט נעגל געריסן,
כיוואלט געמיסן מיט ציין
די הארטע פארווארלאזטע ערד,
און אפגראבלען חרובע שיכטן,
און אויפרייסן שטיינערנע גרונטן.

כיוואלט מיט שווייסיקער מי
באזאלצן די גרודיקע פלאסטן
און קארן נייעם פארזייען,
און אויף פלייצעס פון חברשאפט טראגן
דאס קוועלנדיק וואסער פון ברונעם.

די אויסגעבענקטע שעה

אין יעדן קלאנג
פון ני-געזאנג
ביזסטו א פלאטערדיקע דא,
דו נישט געפאנגענע,
דו נישט פארגאנגענע,
דו אויסגעבענקטע שעה.

אין אש פון אויגן
טליעט גלויבן,
פייערן באפרייטע,
אין שניט פון ליפן
פערלען צוויטן,
ליבשאפטן באנייטע.

דאס פריידיק ליכט
אויף דיין געזיכט
איז פריש און ניגעבארן,
דאך צארן-שארף
פארקארבט אין הארץ
וועט בלייבן לזכרון.

II

דער אינדזל ביים ים

דער אינדזל

ער האָט איינגעטונקט אין פייערן זיין פינדזל
און אַ קרייז געטאָן ביי ברעגן פון דעם ים.
וואונדערלעך גייט אויף אַן אינדזל,
בלעזלען ברעגן ווי אַ פערלדיקע ראָם.

ער'ט אויפגעטויכט זיין טורעמדיקע טרוים,
אַ בינשטאַק — דער פלאַטערדיקער ישוב,
מיט שטאַל, גראַניט, און שויב אויף שויב,
און צאָפלדיקע ברואים ווי אין אַ כישוף.

מען הערט דורך בלעטער-קרוינען וואָלד
געלעכטער קינדערשן, ווי שוועלבפעלעך זיך טראָגן.
ס'פלייטלט דאָרט אַ טלאַעדיקע נאַכט-געשטאַלט,
און טאַנצט מיט ניאָן-ליכט ביז אין פאַרטאַגן.

גיסט זיך בליי און פלויער שטאַל אין ריזן-הענט,
און יעדער טאַג אין דאַמפן ווערט געבוירן;
אַוונט פלאַמיקער אין נעפל-אַש צעברענט,
גוססט אויס אין קנוילן-רויך פאַרלוירן.

ווען ס'וועט דער צאָרן מענטשלעכער דאָ טאַן
אַ שווענק

און אַפּווישן דעם פלאַטערדיקן ישוב,
נאָך פייערן זיין האַנט וועט ווידער טאַן אַ בענק
און פינדזלען נייעם קרייז פון שאַפּנדיקן כישוף.

זילבער-פליגל

דער נאָוועמבער נעפל
הענגט בלייך און טוכלע
איבער כוואַליענדיקן בליי פון ים.
די שיף — אַ סאַפענדיקער גרויער שפּאַן —
הוידעט זיך און שניידט אַ שויםענדיקן וועג
צום מאַניענדיקן טורעם-פלאַם.

אַ, ערשטלינג-ליכט פון נייער וועלט,
וואָס זאָגט אונדז אַן דיין מאַטער-בליאַסק
און דייע שוויים-און זינק-סיגנאַלן?
דיין צווילינג ליכט פון ווייסע פּאַליסאַדן
ווינקט אַזוי ביי בלויע ברעגן,
איז וואָס-זשע זאָגן-אַן די ציטערדיקע שטראַלן?

אַט טוען דאָרט אַ פּלאַטער זילבער-פליגל.
זיי לאָזן זיך באַגעגענען די תיבה,
און טויכן דורך וואַואַל פון אַש-קאַלירטן רויך.
מיין האַרץ טוט אַ פּלי נאָך דעם הימל-שווימער;
כּוּזוך ביי אים דאָס גרינע בלעטל;
כּיבענק נאָך ערד און קנאַספּ-גערוך.

פרוי אין גרין

כ'האָב דיך דערזען
פרוי אין גרין
מיט ליכטיקן לאַמטערן,
מיט דעם בוך אין האַנט.
ווייזסטו מיר
דעם וועג אַהין,
צום בלוי פון שטריך און שטערן,
צום גליק- און פרייהייט-לאַנד?

לאַז מיין האַרץ זיך צינדן
לויטער, שטילער,
און מיט דיין ליכט, באַזעלט,
כזויל טראַגן וואַנדערער אַנטקעגן, —
פון דיין צוגעטוליעט בוך —
בלעטער וויסן, שורות פרייד,
פאַר יעדן טרוימער פון דער וועלט,
פאַר אַלע וואַגלער איבער וועגן.

דער האפן

אונדזער שיף האָט זיך צערעוועט
און רופט פון האָפן דעם פּילאָט.
און פון גרינפאַרשוואַרצטן מאַכברעג
לויפט אין שווימינע אַ שיפל.

דער פּילאָט, ער נעמט דעם רודער
און דאָס שיפל שפּאַנט זיך איין
און עס שלעפט די גרויסע מולטער
צו דעם האָפן פון ניו-יאָרק.

מאַנהעטן-אינדזל, ווי אַ ריז אַ שיף,
קומט אָן ווי אַ ווייסער בינשטאַק מיט היילן,
מיט אַ קאַם פון קובישע פּאַליסאַדן,
וואָס לויפן מיט לייטערדיקע טרעפּ
צו די הענגענדיקע הימלען.

בריקן צוויי טוען אַ פינקל
מיט פּערלדיקע שנורן לעמפלעך,
און דער האַדסאַן טוט אַ קוועל
מיט זיין ברייטן וואַסער-וועג
וואו עס בלעזלען סטעזשקעס פון די פּערי-שיפן,
וואָס שניידן צו די קויטיק-ווייסע קלעצער-ברעגן.

די שיף טוט ווידער אַ רוף
און עס ענטפערן סירענעס,
צעקלינגען זיך הייב-מאַשינען,
און מחנות ים-גאַלן שוועבן ווידער
איבער גרוי-געוואַנט מיט זילבער פליגל.

די שיף קומט נעענטער צום ברעג
פון אַנגעוואַלגערטע און אויפגעשטעלטע
ריזן-ברעווענעס און שטיינער-שטויסן,
וואָס שטייען אַנגעשפאַרט אין וואַלקנס.
מיין אויג פאַרנעמט דעם גרויסן וואונדער,
און מיין האַרץ ווערט שטיל פון שרעק.

יונגוואלד

ס'האט דערצארנטע צייט
ווי אַ וויכער-ווינט ווילד
געריסן מיט וואַרצלען
די דעמבעס פון סטעפּ,
און יונגינקע ביימעלעך
האַבן צאָרט זיך געפלאַכטן
אין קנאַכן פון ריזן.

און געוואַלגערט האָט מען זיי
איבער קאַרנבלום פעלד,
איבער גראַזיקע לאַנקעס
צו ברעגן פון טייך,
און מיט זילבערנעם שטראַם
זיי אויף הפקר געלאָזט
זיך טראַגן צום שוים
פון דעם פינצטערן ים.

מען האָט זיי געקייטלט
צו דעם דאַמף פון די שיפן
און דורכגעשלייכט וועלן
פון זאַלץ און פון ווינט.
ווייט אין דער פרעמד,
אין אומהיימישער ערד,
זיי פאַרפלאַנצט צווישן טורעמס
פון פעלדז און פון שטאַל.

די אַש-גרויע דעמבעס
מיט טרוקענע צווייגן
זיי בענקען נאָך היימישן
שוואַרצערד אין טאַל,
נאָר יונגוואַלד עקשנותדיק
טיפט זיינע וואַרצלען
און דורך שפּאַלטן פון פעלדז
צעקרױנט זיינע קעפּ.

פ ל י ט י ם

מיט וואַרצלען אויסגעריסן פון סטעפישן שוואַרצערד,
געוואָרפן פאַרוואַגלט דורך וועלן און ווינט,
האַבן עלטערן מידע, די שוועסטער און ברידער
געטוליעט צום האַרצן דאָס פיצעלע קינד.

אין דער טיף פון שיף, אין אַ קרייז איינגענורעט,
זיי ווערן פאַרוויגט פון דער כוואַליקער נאַכט,
יעדער דאָרט שטום באַקלאַגט זיין אומעט,
איז אינזיך פאַרבענקט און פאַרטראַכט.

אין פייער אַוועק איז דאָס היימישע שטעטל,
אַ ברוגזער רינט דאָרט דער איינזאַמער טייך,
די לאַנקעס זיי גרינען מיט ביטערע גראָזן,
די פעלדער פאַרשטויבט מיט שליאַכן צוגלייך.

עס צעוויינט זיך דאָס קינד מיט פלוצלעכן הונגער,
די מאַמע פאַרשטופט אים דאָס מויל מיט דער ברוסט,
און פערעלעך זאַלץ פון די מאַמעשע אויגן
פאַלן אויף ניפל, אויף די ליפעלעך דורשט.

דער שוואַרצער ים

פון בלויען דונאַי איז דאָס שיפל „טראַיאַן“
אַריין אין דעם שוואַרצן צעשטורעמטן ים.
כוואַליעס ווי בערג און גרונטן ווי טאַלן,
זיי ווילן דאָס שיפל אויף שפענער צעמאַלן.

עס האָט זיך אַ צאַרן דורך שויבן צעגאַסן.
עס שעפן מיט עמער די מידע מאַטראַסן.
עס ליגט קאַפיטאַן ביי זיך אין קאַבין
און שווימט אום פאַרווירט פון רומענישן „ווין“.

די יידן אין קעלער, דערשראָקענע שטילע,
ליגן און שעפטשען די גאַר-לעצטע תפילה,
די קינדער מיט טרערן; די ווייבער מיט יאַמער, —
בלויז יונגוואַרג איז גרייט אויף יעדערן טאַמער . . .

דער סטאַמבולער רב האָט שוין דאַרטן דערהערט,
אַז אַ שיפל מיט יידן האָט אומזיסט זיך געווערט,
און ניו-יאָרקער בלעטער האָבן געשריבן,
אַז דאָס שיפל „טראַיאַן“ איז אין ים-גרונט פאַרבליבן.

„סאַנטאָ לוטשיאַ“

קייַן קאַנסטאַנצע געבראַכט האָבן זשוואַווע איטאַליענער
אַ קריג-שיף אַ נייע פאַר רומענישן פלאַט,
און מיט „סאַנטאָ לוטשיאַ“ און היימקער-געזאַנגען
פאַרנומען די הויכן פון „טראַיאַנישן“ באַרט.

און פאַרחלומטע טעכטער פון דונאַיאישע לענדער
און מיידלעך פון דניעסטער מיט בעז אין די אויגן,
האָבן געטרונקען דאָס ליד פון די ימען,
און באַנזענער שמייכל ווי ליכט האַט געצויגן.

נאָר ווען כוואַליעס פאַרכאַפט האָבן שיף אין אַ קלאַמער
און גרונטן די תיבה געשלעפט אין דערנידער,
די זין פון נעאַפּאַל באַזיגט האָבן שטורעם,
און „סאַנטאָ לוטשיאַ“ זינגט מען שוין ווידער.

דאָס שיפל „טראַיאַן“ איז אין סטאַמבולער האַפן
אַריין ווי אַ האַז פון דעם אַדלער געיאַגט.
יידישע קינדער האָבן גאַלדענעם האַרן
מיט טרערן באַגעגנט: די נאַכט האַט געטאַגט.

וואלקנס

אַ, גרויסע שטאַט,
דיין גראַניטענער וואוקס
אין דער הויך
פאַרפלאַטשיקט קאַרפאַטן
אין מיין בליק,
און דיין אויסגוס
פון צוויי טייכן
צום בלויען אַקעאַן
פאַרבלייכן ברעגן
פון מיין היימישן טייך.
כ׳האַב אַמאַל געדענקט
אַז די ווייסע קרייטן-הייל
אויפן הויכן דניעסטערשן ברעג,
פון קאַסאַאוצער וואַלד,
איז מיין שטיבעלע אין כמאַרעס,
נאַר אַז איך זע
דעם וואלוואוירט-טורעם
אַנגעטאַן אין זילבער
פון אַ טשופרינע וואַלקנס,
פיל איך אַז דער הימל
איז ביי דער ערד,
און אַז איך קען מיט דער האַנט,
אויסגעשטרעקט אין אַוונט-בלוי;
אַ פינגערטאַן די שטערן.

פלאקער

חושך, נויט און קעלט
וויקלען שטאָט אין וויי;
הערצער שלאָגן ראַש,
שטיקן אויסגעשריי.

אויגן טליען האַס,
וואַרטן אויף דעם ווינט.
וועט ער קומען ווילד
און וועט טאָן אַ צינד.

וועט דער פלאַם אַ סווישטש טאָן.
אין דער לענג און ברייט;
וועט די שטאָט אַ קוויטש טאָן
מיט אַ פלאַקער פרייד.

הענט און טרוים

פאַרלאַזט מיך ניט, הענט, אין מיין מיאיקער שעה,
ווען עס זידט אויס דער שווייס
אין דעם גלי פון דעם בליי,
און כוויג זיך אין היץ
און פאַרגיי מיטן רויך,
פאַרלאַזט מיך ניט, הענט, אין דער דאַזיקער שעה.

פאַרלאַז מיך ניט טרוים, אין מיין איינזאַמער שעה,
ווען עס לעשט זיך דער טאַג
און עס שאַטנט די נאַכט,
ווען עס לויערט דער אומרו
און בענקשאַפט זיך ציט,
פאַרלאַז מיך ניט טרוים אין דער דאַזיקער שעה.

שטאַלענע לערכע

פלאַטער העכער,
שטאַלענע לערכע,
זילבער-טרוים אין הויך.
וואַלקנס וויגן
פראַפעלאַר-ניגון
אין מיין האַרץ און מוח.

פליגל-פלאַטער,
ניגון צאַרטער,
טראַגסטו פרייד פאַרביי?
אין מיין געמיט
עס פייקלט ליד
פון אויסגעשאַסן בליי.

א ג א ר ט ון

— א ייד האָט אין בראַנזוויל אַ גאַרטן פאַרפלאַנצט, —
וואַקסט דאָרט דער וואונדער, דער גרעסטער:
צוזאַמען מיט בנים און טעכטער ער טאַנצט;
הילכט דאָרט די פרייד ווי ביים דניעסטער.

חידושט זיך מענטש פון ליטע און פוילן:
ווי קומט אַ שטיק דאָרף דאָ אינמיטן פון שטאַט?
וואָס קלאַפן אַזוי די צעפריילעכטע זוילן?
וואָס הויבן זיך הענט אַזוי הויך אין אַ ראַד?

שטעלט-אַפּ דער ייד זיין לוסטיק געזינדל,
ווישט אַפּ דעם טוי פון זיין פלאַמיק געזיכט,
גיסט אָן אַ גלאַז דורך הילצערנעם שפינדל
און האַלט דעם בורשטין אַנטקעגן דעם ליכט:

— אַז איבערגעפלאַנצט זיך מיט אייגענער האַנט,
איז וואָס איז דער וואונדער און חידוש,
וואָס מיין זריעה וואַקסט אויך דאָ אין דעם לאַנד,
און האַפּערדיק קלינגט אונדזער יידיש?

כ׳האַב לײב דעם ים

כ׳האַב לײב דעם ים
אַ זילבערנעם, אין אַוונט-צײט.
גרין איז דער אַרום
און בלויקײט צײט אַוועק.
שטיל ווי מידע שאַטנס
קומען שיפן פון דער ווייט,
און ווי גרויע שוואַנען
דרימלען איין ביים ברעג.

כ׳האַב לײב די זעגל-לײט,
זײער זון-און-ווינט געזיכט,
זײערע פלאַטערדיקע רײד
און זײער אויפגעשוּימט געזאַנג.
נאָר ווען אַ שיף פאַרגײט
און עס צאַנקט איר ליכט,
ווייטערט אויך מײן פּרײד
און עס טוט מיר באַנג.

לירישער געמיט

צום זיסן מעד פון יונגע יארן
די צייט האָט ביטערס צוגעגעבן,
און שפילעוודיק איז בלוט געוואָרן
און ווייניק איז דער פלוס פון לעבן.

ווען אינמיטן גרויסער פרייד
דער אומעט טוט אַ שפיל,
אין צאַרטן ריטם פון די רייד
די בענקשאַפט פלאַטערט שטיל.

זי און איד

ווען די בענקשאפט פון איר האַרץ
שוימט אויף אין אירע אויגן
און דער אומרורים צעכוואַליעט
איר דאָס שפילעוודיק געמיט,
איר גאַלדענער קאַפּ-האַר
ווערט ווי אַ זעגל אַנגעצויגן
און רייסט זיך אין דער ווייט,
אַ באַפליגלט ווינטיק ליד —
מיין צעשויערטע טשופרינע
וויל אויך אַ טויך-טאַן פאַליעס,
מיין ברוסט, זי ציט זיך אָן
אַ שנייד-טאַן וואַסער-שטראַם,
מיינע אויגן דראַען ספּערן,
ווינט און פלוס און סקאַלעס,
און מיינע הענט פאַרמעסטן זיך
צו צערודערן דעם ים.

נאַר ווען דער טרויער פון איר האַרץ
פאַרוואַלקנט אירע בליקן
און שלאָגט זיך אָן אין האַריזאָנט,
ווי כוואַליעס אין אַ ברעג,
ס'דאַכט זיך איר געמיט
אויף סקאַלעס ליגט צעריסן
און ס'טראַגט דער שטורעם-ווינט
ווייט איר טרוים אַוועק —
איבער זאַמד צעבלעזלט זיך
מיין ריזלדיק געמיט
און נידערט אין דער טיף
מיט אַוונט-שטילן דויער-ליד,
מיין שויבער איבער ברעג
ליגט שלאַבערדיק און מיד,
און הענט מיינע ווי פלוס
אין זאַמד אַריין עס ציט.

דיין הארץ

(11. 9.)

צי געדענקסטו דעם שפאציר
איבער זילבער-בלויען דרויסן,
ווי ביי די טרעפלעך פון דיין טיר
בין איך אליין געבליבן אויסן?

שאַטנס ביי דיין שטיבל
האַבן זיך געשפילט אין שוואַרצן,
און מיין געמיט איז מיט פאַראיבל
אַפגעגאַנגען פון דיין האַרצן.

ט ר ע ר ו

דער טרויער פון הארץ
קען ניט אנטריינען,
ווי א פארפרוירענער טייך
ער קען זיך ניט רירן,
א פארוואַלקנטער הענגט ער
אין בלודנע געהירן —
ר'האַט אין גליווער פון צווייפל
אן אַפּרו געפינען.

ווען דער דרום-ווינט קומט
פון די סטעפעס צעפליען
און די פארוואַלקנטע רן
מיט שטורעם טוט שפּאַלטן,
דער טרויער אין האַרצן
קען מער זיך ניט האַלטן
און די טרערנדלעך פאַלן
און ווי שנייעלעך בליען.

א מאַנומענט

(י. גרינשפּאַנען)

ביי דיין קבר בין איך היינט געווען צוגאַסט
און דיין זכר-בערגל קוים דערקענט.
אַ קרענצל ווילד-גראַז איינזאַם שפּראַצט —
ווי אַ צייכן פאַר אַ מאַנומענט.

חבר מיינער, ביזט נאָך אַלץ אַ ווילדער דאַרן,
דיין גרימצאַרן שפּאַנט איבער דער וועלט.
דאַס בינטל גראַז ווי אַ פּויסט אין צאַרן —
האַסטו אַ צונטערן אַרוסגעשטעלט.

עס ברענט אין מיר דיין העלער ניגון,
אַ תמיד-פלאַם אין האַרץ צעבליט.
דיין פּונטאַריש ליד דורך טויזנט זיגן
איז שטאַרקער פּון גראַניט.

ט ר י ס ט

(מענינקען)

געקומען איז זי ווי אַ טרוים,
ווי אַ זילבערן זעגל אין רוים.
האַפן יינגלשע אויגן מיט גיר,
זיך געצויגן מיט פרייד צו איר.
נאַר גרינגער ווי פוך איז איר האַרץ,
איז אַ ווינט דאַרט געוואָרן איר האַר.
וועט דער ווינט מיט זעגל זיך שטיפן
ביז אַנשלאַגן רױעט אין די ריפן.
דעם ווינט וועט דאָך קיינמאַל פאַרזריסן
וואָס זעגל אין ים ליגט צעריסן.
בלויז יינגל וועט וועפן זיין טרוים
און זוכן זיין זעגל אין רוים.

באנען

כ'האָב ליב דעם ביטער-פייכטן גערוד
פון דעם אַשיק-שוואַרצן רויך
וואָס שוועבט און ציט אַוועק
פון די שלענגלענדיקע באַנען.
כ'האָב ליב דעם וויינענדיקן רוף
וואָס וועקט מיך אין מיין שלאָף
און טוט אַ נאַג דאָס האַרץ
אַוועקצואוואַנדערן פון דאַנען . . .

היינט און מאָרגן

כ׳האַב געמאַכט צוויי צוגן אין דער זעלבער צייט,
און ביידע אויף די פליגלען פון מיין טרוים.
איינעם אין דער אוראַלט נעכטנדיקער ווייט,
און דעם צווייטן אַנטקעגן מאָרגנדיקן גינען-רוים.
געזען האָב איך דעם צויבער פון לאַנגאַן
און דורכגעשטראַלט דעם פּרעכטיקן באַגין.
גרינגער קומט אַצינד דער היינט מיר אַן,
און בענקשאַפט נאָכן מאָרגן קריגט אַ זין.

חברה

איך דערמאָן זיך אין אַ שטילער גאַס,
אין אַן אָפגעלאָזטער דירה,
עס טומלט ערשטער גראַדואיר-קלאַס —
חברה-יאַטן, צוואַנציק אירע.

פלאַמט אַ חסידל, אַ הפקר-ניגון,
סטענקאַ ריאַזין יאַגט אויף שטרעקעס,
ליד פון האַרעפאַשנע לייד-און-גליקן
ברוך שולמאַן, הירשקע לעקערט.

און עס יאַגן צייט-עקספרעסן,
לאַנדאַן, ווילנע און סמאַרגאַן;
בונטן, סטאַטשקעס און עקסצעסן,
און עס פלאַטערט רויטע פאַן.

ליבע

די יארן זיינען אנטלאפן
מיט בלוטיקן שטראם פון צייט
און טעג מיינע ערגעץ פארוואַרפן
איבער שלאַכט-פעלדער וויסטע און ווייט.

בלויז מיין ליבע צו דיר ווערט געטראָגן
פאַרשלאָסן אין האַרצן ביי מיר.
דער צאָרן וועט קיינמאַל דערשלאָגן
די פרייד וואָס איך זאַמל פאַר דיר.

מעג שונא מיין רו פאַרטרייבן
און שנאהקער מאַכן די שלאַכט;
דיין ליבע אין האַרצן וועט בלייבן
און העל מיר באַלויכטן די נאַכט.

מונטער פיס אין שפאן פון פייקלעך,
 מעש-געקלאנג אין יעדער שויב,
 פייער-פאנען ווי די פאקלען
 צינדן יום-טובדיק זיין אויג.

זעט ער פרייד וואס קומט פון ווייטן,
 ווי א ים וואס כוואליעט זון,
 יעדער רוף פון די פלאקאטן
 פלאטערט ווי א ווינט-טריבון.

נעגער-פרייד אויף ציין און ווייסל,
 סקאטסמאן ארעמט גריך און ייד,
 קינד אויף הויך פון טאטנס אקסל
 שטראלט מיט פרילינג און מיט גליק.

היינט איז טאג פון שלאכט און זיגן,
 היינט ווערט גרינגער יעדע לאסט,
 זעט ער זיך אין יעדנס בליקן,
 הארץ זיינס פלאטערט איבער מאסט.

אומרו-צייט

די אומרו-צייט טראַגט אַרום
אויף אירע ווינט-צעשוימטע גריוועס
און יובלט אין דעם שטורעם-ברום,
און יאַמערט אין די קאַלטע נידערס.

מיט זילבער-קוואַלן פרייד
צעשלאַגט זי זיך אין ריפן,
מיט בלויע שטראַמען לייד
צוגרונט גייט זי אין טיפן.

איר יעדער טראַפן אומגעדולד
צעשפרינקלט וועלטן, זונען,
און פערל-שוימען, בלויז און נול
אין זאַמד אַריין אַנטרינען.

הענרי לישער

אָוועק איז מיין חבר אין פרימאַרגן
צו דעם רוף פון דער דינאַמאַ-פּאַבריק,
מיט ליבשאַפט פאַרוויגט מיין רולאַזן שלאָף,
און אָוועק אַזוי מונטער און זיכער.
געבראַכט האָט מען אים אַ געהויבענעם קרבן
מיט געשאַכטענעם וויי אין זיין בליק,
אין ליילעך דעם ווייסן אַ פאַרגליווערטער גוף:
מיין חבר, הענרי לישער.

אַ, האַדסאַן-טייך, אַ, מאַנהעטן-אינדזל,
וואו איז דאָס ליד פון מיין לעבן?
נישטאַ מער די שטים ווי אַ שאַלנדער האַרן,
פאַרגאַנגען דער טאַנץ פון דעם שטיפער.
די דינאַמאַ-פּאַבריק האָט מיט שטאַל און מיט בליי
זיין לעבן אויף פיצלעך צעריבן,
און כ'טראַג אונטער האַרצן אַ צאַרן —
אַ יונגן הענרי לישער.

א ק בר

שטיל און רואיק וואָלט געווען דאָס פעלד,
קאַלט און שטום די בלאַנקע שטיינער,
נאָר אותיות טרויערן נאָך יונגן העלד,
וואָס האָט געלעבט אין בלוט און ביינער.

קיל און צאַרט געשפּילט וואָלט ווינט
אויף בלעטער שאַרכענדיקע צווייגן,
נאָר מוטער וויינט דאַרט נאָך איר קינד
און שניידט דאָס קברימדיקע שווייגן.

גרינג און ווינטיק וואָלט מיין האַרץ געווען,
זון פון בליק וואָלט ניט פאַרגאַנגען
ווען ס'וואָלטן אויגן נישט געזען
זיין נאַמען אויסגעקריצט, געהאַנגען.

אַמאַל

אַמאַל האָט ער ליבשאַפּט אין האַרצן געקליבן
און פאַרבן און פרייד אין די אויגן.
געוואָלט האָט ער ליבסטע אַ זוניקע זען
ווי דורך רעגן וואָלט קוויטלען דער בויגן.

נאָר צייט האָט באַזילבערט איר געקרייזלטן שויבער
און מי האָט פאַרזונקען דעם פלאַטער פון ברוסט,
דער האָס איז פאַרקראַכן צו איר אין די אויגן
און ווייטיק גייט אויס אין קלאַנג פון איר הוסט.

אַמאַל האָט ער ליבשאַפּט און פריידן געקליבן,
היינט זאַמלט ער צאָרן און פיינט.
ער וואָרט ס'זאַל אַ שלאַג טאָן די רעכענונג-שעה,
אַז אויפרייסן זאַל ער דעם היינט.

ראַכמיץ

מיין ברודער, דער מאַטראַס, אין ווייטן פאַסיפיק,
אויף שטאַלענעם טויכער אין שטראַמיקע טיפן,
ער שניידט דאָרט די וועלן פון טראַפישע שטורעמס
און רייסט אויף מיט צאָרן ניפאַנישע שיפן.

ווי קומט ער דער זון פון דעם שניידערשן יחוס,
דאָס קינד פון דעם סטעפּ ביים דניעסטער און פרוט,
צו צוימען און רייטן די ימישע וויכערס
און בליצן דורך לופטן עלעקטרישע רוט.

ווי קומט ער, דאָס קינד פון די בראַנזווילער גאַסן,
מיט די גיריקע אויגן, מיט צער פון דער וועלט,
צו שטיין דאָרט אויף דעק צווישן יענקישע קריגער
און טראַגן אויף ברוסט די שליפע פון העלד?

איך פיל אין מיין האַרצן דעם שטראַם פון די יאָרן,
דעם אורקוואַל פון נויט, פון פיין און געפיל.
כ'דערקען אים, דעם וועג, פון אייביקן וואַגלער,
פון דעם יידישן טרוימער — מיין ברודער ראַכמיל.

דער פליער

דער בלויפויגל טראַגט דעם הימל אויף די פליגל
און שטראַלט מיט אויגן ווי די שטערן.
און ס'קוקט פאַרבענקט נאָך אים דאָס יינגל,
וויל אויך אַ פליער ווערן.

אַז דאָס יינגל איז פילאַט געוואָרן
און געפלוּיגן צווישן וואַלקנס און דער ערד,
האַט זיין הימל בלויקייט אָנגעוואָרן
און געשטראַלט האָט בלויז די שווערד.

אַז ער איז צוריק צום וואַלד געקומען
האַט ער נישט געבענקט נאָך בלויז פליגל,
עס האָט די שלאַכט די ריאה צוגענומען
און גרוי געמאַכט דאָס בלאַנדע יינגל.

זע אונג

פון טראַנשייען געקומען צוריק איז אַ קריגער,
אַ באַוואַקסענער בופלאַקס אין טראַנטעס,
איבער הינטערלאַנדס פראַכטפולער קרוינשטאַט,
האַט ער לאַנגזאַם געשלעפט זיינע שקראַבעס,
און איבער גלאַנציקן וועג פון אַספאַלט
געלאַזט האַט ער אַפּשטייב פון שלאַכטפעלד.

צוויי צאַנקענדע אויגן מיט שלאַפלאַזן גלאַנץ,
ווי בלאַסע פראַזשעקטאַרס דורך רויכיקן נעפל,
באַטראַכט האַבן העלע וויטרינעס מיט גוטס,
די נאַזלעכער האַבן דעם אַטעם פאַרהאַלטן
און געשלונגען דעם טעם פון פלייש און געבעקס.
צוויי שורות מיט גרויע פאַרפולווערטע ציין
האַבן אייליק געשאַרפט זיך מיט צאַרן.

איך שמיד

איך שמיד מיין צוקונפט,
שמיד און שמיד,
און מיטן קלאנג פון האמער
הילכט מיין ליד,
מיין ליד פון טרערן,
פרייד און פיין,
מיין ליד אין ווערן,
מיין ליד אין זיין.

III

דער רעגנבויגן

מיין טייד

דער רונצלרין פון כוואליענדיקע טייכן
דערוועקט אַ בענקשאַפט גיס אין מיר,
נאָר קיינער קען צו דיר זיך גלייכן,
ווען כ'טראַכט מיין זילבער-טרוים פון דיר.

אַ, בלויער וואַנדערער דורך שנייאיקע קאַרפּאַטן,
צעשמאַלצן גלאַז וואָס פליסט צום שוואַרצן ים,
דו צינדסט אָן גראַז און ליים און קרייטן
מיט אַלע פאַרבן פון קרישטאַל און פלאַם.

די ווייסע הייזער און די סאַמעט-טאַלן,
די דעמבעס בראַנדז און בלוי פון בערג,
זיי גאַרן אַלע אין דיין ליכט זיך מאַלן
און ציטערן אין פלוס פון שפילענדקין וועג.

דו צונטערסט אויף אין גאַלדענעם באַגין
און שמייכלסט פערלדיק אין אַלע נעצן,
אין שנייד פון וויעסלעס שפּרינקל-דין,
אויף מיידל-לייב דעם קוים-באַנעצטן.

דו גיסט זיך אָן מיט זון און הימל
אַזש גייסט אַריבער איבער גרין,
דו שווענקסט די ווערבעס אויף פון דרימל
און צוואַגסט די לילים מיט בורשטין.

און ווען דער טאַג אַ פּורפור-פּליאַמע
פאַלט-צו צו דיר און זינקט,
דער אַוונט-בלוי מיט קופּער באַלן
קומט אָן מיט שטערנדלעך און ווינקט.

פ ר י מ א ר ג נ

דער מאָרגן-שטערן לעשט זיך
אין יעדן טראָפן טוי,
און פייגל סווישטשען אום
צווישן גריין און בלוי.

די זון באַזוימט דעם הימל,
רונצלט אויף דעם טייך,
און זילבערט אויף די נעצן,
דערפריידט די פישערלייט.

דער פאַסטוך אוף דער לאַנקע
צעפלייטלט זיך מיט גלי,
די ערד און שניטער וואַכן
צום טאָג פון שווערער מי.

אין די בערג

טויען דימענטן אויף עמעראלדע בלעטער,
שויבן שמייכלען מיט באגין.
אַ וואַרעמקייט בריט זיך אויס
איבער די בלויע בערג
און גייט אויף
ווי אַ גלימערדיקער שטויב.
די זון זי ציטערט
אין די שפינוועב-שטראַלן
און צינדט אָן לאַנקעס
מיט געל און פערלמוטער.

הענער גאַלאַגאַנען פון די הויפן,
דער רויטפליגלידדיקער ראַבין
פאַרגייט אויף קרוין פון דעמב,
און דער ברוינער שפערלינג ענטפערט
פון דעם גאַלדענעם עפלבויים.
און אַט פליט אַ פאַלקע,
זעגלט לאַנגזאַם,
אַ פלאַטערדיקער חלום
אין פרימאַרגנדיקער שיין,
און דאָס האַרץ ווערט גרינג,
אַנטציקט פון שיינקייט און געזאַנג.

מארגאריטקע

איך בין ארויס אויף גרינער לאַנקע
נאַכיאַגן פלי פון געקווייטלטן פליטער,
נאַר אַ בלימלס אַ שמייכל מיט זוניקן אייגל
האַט געגעבן אין האַרצן אַ ציטער.

כ'האַב גענידערט צום שטערן אין גראַזיקן הימל,
צום זילבערן טעצל מיט גאַלדענעם האַרץ,
כ'האַב געציטערט אַנרירן די פינגערלעך פערל,
מיין אַטעם דעם בלימל וואַלט זיכער געאַרט.

כ'בין געלעגן אין גראַז ביז פאַרנאַכטיקן טוי,
ביז געלאַשן די זון האַט איר ליכט,
ביז פאַרמאַכט האַט דאָס בלימל אייגל פון טאַג
און מיט בלעטלעך פאַרשטעלט איר געזיכט.

יענע נאַכט ביי מיין אַפענעם פענצטער
געבלאַסט האַבן שטערן אין הימל.
כ'האַב אין ווייטן אַ שמייכל געזוכט,
כ'האַב געבענקט נאַכן פערלדיק בלימל.

אָוונט-ליד

דער שפּערלינג זינגט
זיין אָוונט-ליד
אין גרינער קרוין
פון ליפע-בוים.
דער וואַסער-קוואַל
זיין ניגון ציט
מיט בלעזלדיקן
ווירבל-שוים.

דער קריקעט זעגט
זיין גראַז-געזאַנג
ביי געלע זוימען
פון דעם וואַסער.
די לבנה שווימט
איר זילבער-גאַנג
און ווערט אין פלוס
נאָך בלאַסער.

פּרײַנג

אַרויס איז פּרײַד פון הויז
מיט קודלע פּרײַ און פלויו,
מט גלוסטונג אין געלענד
און פליגלען אין די הענט.

אַריין איז זי אין וואַלד
אַ פּלאַטערדיק געשטאַלט,
און עכאַ האָט אין טאַל
צעטראַגן וואונדער-קול.

א ר ע ג נ

א זוניקער רעגן שפריצט
און פייקלט אויף דורשטיקע פלעטער
און טרייבט די וועווערקע פון בוים
און די קינדער פון דער לאַנקע.
בלויז דער רויטברוסט אויף דער ליפע
צעזינגט זיך נאָך העכער.
דער זינג-שפּערלינג,
און דער בלוי-פויגל,
אין זייערע וואַרעמע נעסטן,
און איך אין מיין בודעם-שטיבל,
הערן זיך איין און שווייגן.

געשטאלט

א הינד איז ארויס פון דעם וועלדל —
א האַניגברוין, נאַקעטער שפרונג,
איר חן-שפיל מיט אויג און מיט לענדן
האַט תענוג געבראַכט צו מיין צונג.

א פרייד-געשטאַלט שווינדט דאָרט אַנידער
און פאַרגאַלדיקט אין שאַטן פון גרין,
א בענקשאַפט גייט דורך מיינע גלידער
און ציט זיך אַ פלי טאַן אַהין.

כ'האַב אַ שעפּ געטאַן שיינקייט מיט אויגן
און מיין האַרץ האַט פון צויבער געוואוסט.
כ'האַב דערהערט ווי אַ זשום פון אַ בויגן
און אַ ווייטיק דערפילט אין מיין ברוסט.

שעפסן רויען

שעפסן רויען אין דער בלויער הויך,
קאַרע, צימרינג, מיאַטקע-גרויך
ווערט ווי אַטעם גרינג צעבלאָזן.
מאַרגאַריטקעס פּערלען זילבער,
דעפּאָדילן צינדן גאַלד
אין די גרינע גראָזן.

כילייג דעם קאַפּ אין גרין אַנידער,
קוק אין הימל איין זיך ווידער,
צייל די דרעמלענדיקע שעפסן.
אפשר וועט דער פּאַסטעך קומען,
וועט פון טאַרבע דודע נעמען
און צעפלייטלען ליד מיט לעפּצן.

די נעסט

ס'איז גוט צו גיין
אַ לאַנגע ווערסט,
ווען זון איז אין זעניט,
ווען דו אליין
דאָס פלאַפלען הערסט
פון דיינע באַרויס-טריט.

ווען וואַלקנס שניי
מיט ראָזער זוים
צעגייען איבער דיר,
ווען שוואַלבן צוויי
אין שאַטן בוים
דערמאָנען דיך אין איר.

און איילסט אויף גיך
צו ווייסער נעסט
אין בלעטערדיקן טאַל,
וואו בלאַנד געזיכט
אין שטראַלן זעסט
און הערסט איר גאַלדן קול.

אין גארטן

אין דעם גרינעם גארטן
זילבער שטראָמען וואַשן.
בלאָנדע מיידל דאָרטן
וויינשעלעך וויל נאָשן.

רייסט זי פולע זשמעניעס,
איינגעמאַכטס אויף ליפן.
טוט אַ כאַפּ דער גערטנער,
הויבט זי אָן צו כליפען.

ווישט ער אויס די טרערן,
קושט איר אויס די ליפן,
און אינצווייען וויינשל
מיט די מיילער ציפן.

אליין...

אויף אַ קאַרנפעלד אליין
פליט אַ יונגער שלאַנקער בויים,
קען ער ניט דאָ איינזאַם שטיין,
ציט ער זיך אין ווייטן רוים.

אומעט האָט זיין קרוין באַזוימט,
טרויער האָט פאַרבלייט זיין פראַכט.
אין זיין וואַרצל בענקט די טרוים
נאָך אַ טייך און דעמבעס אַכט.

בלימלדיק דאָרט פייכטע גראַזן,
טרוקן-געלבלעך דער טשערעט,
און די אַוונט-ווינטן בלאַזן
און די נאַכט פון חלום רעדט.

עס גאלדיקט העלע זון
 אויף ווייץ און קארן,
 און בלימלט בלויע פרייד
 אויף קוסט און דארן,
 און פערלט טראַפנס שווייס
 אויף ברוסט און שטערן.

קלינגען קאסעס שטאַליק
 איבער זאָנגען פעלדער,
 שאַרפע העק דאַרט עכאַן
 איבער גרינע וועלדער —
 ליד פון אַרבעט טראַגט זיך,
 בערג און טאַלן הערן.

אינדיאנער זומער

ס'איז בלויז דער הימל ווי קלאָרער סאַפיר
און ס'קרייזלען זיך וואַלקננדלעך שאַף,
אַנגעצונדן דער וואַלד — אַ ווייניקער שמיר,
די דעמבעס זיי גליען אין שלאַף.

בלימעלעך דרימלען אויף מעש-געלע קישנס,
דאָס טייכל קרישטאַליקט — אַ פליסיקע שאַרף,
לערכעס פלאַטערן וואַלקננדלעך צווישן
און קלינגען ווי ציטער פון סטרוניקער האַרף.

די אַזערע זילבערט מיט זעגעלעך וועלן,
וואָס פלאַטערן אויף און פליען מיט ווינט.
צוויי קערפערס אין וואַסער בראַנזענע קוועלן —
ער שפּריצט און צעפּאַטלט איר בלאַנדענעם בינד.

זיסער, ווייסער וויין

גרין דער וויינשטאָק,
גאַלד די טרויבן,
און דער פלוס
איז ווי בורשטין,
אין אַ בלוי געשליפן גלעזל,
איבער פייער-שניט פון ליפן,
איבער פערלדיקע ציין,
אין צוויי קוועלנדיקע אויגן.

אָוּנַט

דער בלויער הימל גרויער ווערט,
דער גאַנצער מערב ברענט אין פלאַמען,
די פייגל זינגען שטיל, מען הערט:
עס שפילט דער טאָג די לעצטע גאַמען.

עס קומען די שניטער פון פעלד
און שטילער פאַרגייען די קלאַנגען,
דער טייך ווערט מיט פערל באַזעלט
און דער וואַלד מיט שקיעה פאַרהאַנגען.

באַלד וועט נאָך נאַכטיקער ווערן,
אַלץ וועט דרעמלען, זיין מיד,
באַלד וועלן פינקלען די שטערן,
וועט לבנה באַשטראַלן מיין ליד.

נ א ט ב

א שאַטן שיפט אויף וואַסער,
א גייענדיקער דרימל.
א קופער-שניט, א בלאַסער,
באַזילבערט בלויען הימל.

די שטערנדלעך צאַנקען,
די פענצטערלעך ווינקען,
טאַפּאַלן צוויי שלאַנקען,
זיי נידערן און טרינקען.

מיין שיפל שלעפּערט איין
פאַראַנקערט אין אַ קוסט,
מיין ליבסטערס אַטעם — ווין,
דערוואַרעמט מיר מיין ברוסט.

דער נאכט-ווארבלער

א ווארבלער האָט זיך צעוויינט אינמיטן נאַכט,
ערגעץ ביי די זוימען פון דעם וואַסער,
אין דעם גרינעם פלאַנטער פון דעם וואַלד;
און עס האָט זיך מיינע אויגן אויסגעדאַכט
אַז אויך די לבנה איז געוואָרן בלאַסער
און זעט ווי איך — אַקוואַטישע געשטאַלט.

זי שטייט ביז קני אין פלוס דעם שטילן,
ווי אַ זילבער-סאַסנע אויסגעצויגן
מיט העלן שויבער און געזיכט וואָס לאַכט.
און ס'קען געדאַנק מיט גאַרניט שטילן
די צוויי פאַרגאַפטע טרוימער-אויגן,
וואָס זינגען ווי דער וואַרבלער אין דער נאַכט.

א נאַכט

אַ זיסע נאַכט אין שפעט אַפּריל,
עס שלאָפּט די גאַנצע וועלט
אונטער שטערן-קרוין אַרקאַדע.
איך כאָפּ זיך אויף און פיל
די געסט ביי מיין געצעלט —
מאַי-בלימעלעך אַ פּלעיאַדע.

ס'איז פינצטער אַרום מיר,
נאָר איך דערשמעק דעם ריח
און דערזע זיי בלינדערהייט.
דורך אויפגעפּראַלטער טיר
שמייכלט העל און בלייך
די לבנהדיקע פּרייד.

שני

דער קלאַרער דרויסן בלענדט די אויגן,
ס'איז ערד און הימל ליילעך דעק.
ווער האָט צעשטויבט דאָ עפל-קנאַספּן,
און צעזיפט האָט פּוידער-זעק?

די שאַרפע לופט נעמט אָפּ די פינגער,
די פּיס-טריט ברעכן קרוכלע מילך,
און פּונעם וועלדל אונטער בערגל
עס בלאַזט אַ וויינענדיקער הילך.

די ראַזע פינגערלעך אין שניי,
דימענטן מיט ווייסן כּישוף;
זיי בריען אָפּ די רויטע באַקן
און בעטן זיך ביים אַטעם — קישן.

מײן רעגנבויגן

איך האָב אַ רעגנבויגן
אַרומגעבונדן מײנע אַקסלען —
די האָפענונג אין מײנע אויגן,
די טרוים אין מײנע ווייסלען.

און ווען דער דרויסן ווערט פאַרצויגן
און עס שטורעמען די שלאַקסן,
איך נעם דעם בויגן פון די אויגן
און טו אים אָן אויף אַקסלען.

און וועט די נאַכט פאַרציען אויגן
און וויקלען וועט מען מיך אין ווייסן,
עס וועט צוקאַפנס מיר דער בויגן
אַליין זיך בינדן אַרום אַקסלען.

IV

טרויעריקע אויגן

לירישע אינטערמעצאָ
לויט רומענישן פּאָלקלאָר

געווידמעט ראַזיטאַן.

אונטער די טאפאלן ביי מיין טיר
האָסטו זיך צוגעזעצט,
און אויף מיין טיר געקוקט,
נאָר נישט אַריינגעגאַנגען.
פאַרוואָס האָסטו אַזוי ליב
די טאפאלן-שאַטנס?

✱

אַ שטערן איז געפאלן אויפן אָרט
וואו דו שטייסט און זינגסט —
די קלאַנגען דורך דיינע ליפן
פאַרגאַפן צוויטשען פון פייגל.

✱

די לבנה קוקט צערטלעכער
אַרונטער צו דיר, ווי צו אַנדערע —
וועט זי דיר אויסזאָגן דעם סוד,
פאַרוואָס זי קוקט אַזוי צערטלעכער
אַרונטער צו דיר, ווי צו אַנדערע?

✱

מיין מוטער איז פון מיר אַוועק —
און ברייט און ליידיק איז דער סטעפ;
מיין פייער וועט באַלד אויסגיין,
זיך לעשן ווי די שטערן אין פרימאַרגן.
אפשר קומסטו נאָך צוריק, געליבטער,
און צינדן ווידער מיר מיין פייער?

✱

קוק קיינמאַל נישט אויף מיר ווען איך שלאָף,
בשעת איך חלום,
ווייל קענסט נאָך זען אויף מיין געזיכט
די שמייכלעך פון מיין טרוים, אַדער זיינע טרערן?

✱

איך וויין ווייל דער ווינט דאַרט זיפצט,
און דו, דו זינגסט אין דער זון.
צוויי קליינע פייגעלעך זיינען אונדז פאַרבייגעפלוין —
פאַרוואָס איך וויין, האָט איינע געפרעגט:
די צווייטע האָט גערעגט, פאַרוואָס דו זינגסט:
און איין ענטפער האָט אויף דעם דער הימל:
צוליב צערטלעכקייט און לייכטזין פון דער יוגנט.

✱

אויך דו וועסט באַלד ווידער פון מיר אַוועקגיין,
אַ דו, וואָס ביזסט איינמאַל ביי מיר געווען;
מיין שוועל וועט זען מיין טרויער און וועט פאַרשטיין
אַז איך וויין דערפאַר וואָס דו ביזסט אַוועק.

✱

אויפן אַפענעם פעלד
האַט ער אויסגעשפּרייט זיין מאַנטל,
אַז ער זאָל קענען שלאָפן
דורך דער גאַנצער נאַכט.
ער האָט פאַרגעסן געבן טרינקען זיינע אַקסן
און זיי מערוקען דאָרט פון דורשט.

✱

אויף ביידע זייטן פון ביידע וועגן
וואַקסן וועלדלעך מיט ניס-ביימער;
אין איינעם זיינען זיי נאָך גרין
און אין צווייטן זיינען שוין געפאַלן בלעטער —
קום, מיר וועלן זיך פאַרנעמען אויפן וועג
וואו די בלעטער זיינען גרין.

✱

די בלעטער האָבן זיך אין וואַלד פאַרזאַמלט,
ווייל דער ווינט איז דורכגעגאַנגען;
די בלעטער האָבן זיך אין וואַלד פאַרזאַמלט,
און ביטער האָט דער וואַלד געטרויערט;
דאָך האָבן זיך די בלעטער פאַרזאַמלט,
ווייל דער ווינט איז דורכגעגאַנגען.

✽

קלייב אויס אַוועלכן וועג דו ווילסט,
ווייל אַלע וועגן זיינען גלייך;
אַבי דו זאָלסט נאָר קומען —
איך בעט מיין שוועל וואַרטן אויף דיין קומען.
דורך מיין פענצטער זעט מען הייזער-קברים —
און אויף מיין לעבן
האַלטן זיי אַ וואַך.

✽

דורך אומעט קען מען די לבנה-שיין ניט זען,
נאָר אַז די נאַכט צעזינגט זיך
צינדט זי אַן דעם גאַנצן הימל.
די טייכן זיינען ווי די שוועסטער.
ווייל זיי פליסן אַרונטער
פון די זעלבע בערג.

די פייגל האָבן אָפּגעצויגן,
ווייל טומאַנען זיינען צוגעפאַלן,
ווען די נאַכט איז אָנגעקומען,
האַב איך זיי געזען דורכפליען.
דער פייער ברענט ליכטיקער
און העכער וויינט דער ווינט,
דעם ווינט איז אומעטיק
ווייל ס'איז אים קאַלט.

✱

דיין וואַואַל איז ווייך ווי אַ זומער-וואַלקן;
און ווען דו גייסט פאַרביי
ווערן די בלומען טרויעריק
וואָס זיי קענען דיר ניט נאַכגיין.

✱

ווייסן צווייט האָט דער אַקאַציע-בוים געהאַט,
דיין האַלדז-באַנד האָט געהאַט בלויע קרעלן.
און דעם זינגערס העלע שטימע
גייט ווי אַ עכאַ דורך דער נאַכט.

✱

דער בעטלער האָט געסטרונעט
ביי דער שוועל פון דיין געצעלט,
דו האָסט פאַרנומען זיינע רייד
און געבעטן: „זינג!“
נאָר ער קען בלויז איין ליד.

**

צופוסנס פון אַ בוים
האָט ער זיך אויסגעצויגן
און אַ גאַנצן טאָג ער הערט
ווי די פייגל זינגען:
„ביי דער מיל דאָרט וואַקסט מיניאַטקע“.

**

ווייסטו וואָס די שניט-פעלדער זאָגן?
„מיר האָבן זייער ליב געהאַט די זון,
דערפאַר שניידט מען אונדז אונטער,
פאַר ליבן די זונשיין צופיל“.

**

אַ גרינער בוים אין מיין גאַרטן שטייט,
די זון האָט אים ליב, דער ווינט שלעפערט אים איין;
אַבער ווען דער שניי פאַלט, פאַרגעסט דער בוים
אַז עס איז אַ פּרילינג דאָ אַמאָל געווען.

✱

די זון האָט זיך באַהאַלטן
טיף הינטער די ווערבּעס:
די ווערבּעס ציטערן
ווייל זיי באַהאַלטן די זון.

✱

דער שניי איז געפאַלן און מיר האָבן פאַרלוירן
די שטעגן וואָס פירן צו אונדזערע היימען;
דאָך קוקן מיר ביידע אַרויף
און בענקען צו דעם זעלבן קלאַר-בלויען הימל,
פון וואַנען דער טרויער איז געפאַלן.

✱

די הימלען נידערן,
און די ראָבן פליען.
זענט איר, שוואַרצע פייגל,
אַנזאָגער פון ווייסן שניי?
און וועלן מיר אינגיכן האָבן
טרויער-בלענד אויף אונדזער פעלד?

✱

צווישן שפראַצנדיקן ווייץ
אויך בלומען קומען אויף,
דערפאַר טרינקען זיי דעם טוי
וואָס דער הימל שיקט אַראָפּ
דעם שפראַצנדיקן ווייץ.
די שוועל פון דיין געצעלט
איז געווען אינגאַנצן נאַס
ווייל לעצטע נאַכט
איז אַ שווערער טוי געפאַלן

✱

היינט איז זונטיק,
קום צום טאָנץ!
און דו ביזסט אַ טרויעריקע
דורכגעאַנגען בחורים,
און זיי האָבן געזונגען.
דער וואָלד זאָגט:
אַ, הער זיך צו ווי זיי זינגען!

**

מאַרגן וועלן בלעטער פאַלן,
און איך טראַכט שוין וועגן גאַלד פון נייעם שניט;
און אזוי פראַכטפול וועלן זיין די זאַמל-טעג,
אַז איך פאַרגעס אין די פאַלנדיקע בלעטער.

**

ווען דו וועסט גיין אים פאַרביי
און אים מער נישט זען,
וועל איך דיר זאָגן ווער ער איז,
און ס'וועט דיר באַנג טאָן צו הערן;
דו וועסט זיך מער נישט אומקוקן
און נישט זוכן זיין געזיכט.

✱

אַ, גיי נישט אַרויס היינט ביינאַכט,
אַ שטערן איז דאָרט געפאַלן;
וואָרט בעסער ביז זונאויפגאַנג.
דער גערוך פון פריש-געשניטן היי
הויבט זיך אויף פון די פליינען.

„קעמפ וואודלענד“, יולי, 1947.

V

מעלאָס איז פּאַלקטאַן

די דאָינע *

אַ פּאַסטעך האָט דערהערט אין שלאָף,
עס וויינט אַ קינד און עס רעדט,
האָט ער פּאַרלאָזט די סטאַדע שאָף
און געגאַנגען זוכן אין טשערעט.

און ער שטייט און גלויבט ניט אויגן,
אויף גרויסן וואונדער וואָס ער זעט:
געשפּאַלטן הענגט אַ ראָר געבויגן,
דער ווינט בלאָזט וויינענדיק געבעט.

ווען אַנטשוויגן איז דער ווינט געוואָרן,
און דאָס וויינען האָט אויפגעהערט,
איז צוגעפּאַלן די ליפּ צו ראָרן
און די דאָינע האָט זיך שטיל דערהערט.

* מאַלדאָוואַניש-רומענישער פּאַלקס-מאַטיוו, וואָס ווערט געשפּילט
אויף דער ראָרענער דודע.

אוקראינע

שפיל, קאַפּזאַר, אוקראינער ליד
פון טאַראַס דעם זינגער,
צונטער אויף מיין שווער געמיט
מיטן קלאַנג פון דיינע פינגער.

כ'האַב דיך ליב, אוקראינער יונג,
און דעם שוואונג פון דיינע לידער,
דו דערצאַרנסט מיר מיין צונג,
צינדסט דאָס פלוט אין מיינע גלידער.

כ'האַב דיך ליב, פּאַדאַליער מויד,
און דעם בעז אין דיינע אויגן,
ווען דיין אַוונט-ליד פאַרבלייט,
וואַלט מיין האַרץ צו דיר געפּלויגן.

דער העלד

ערגעץ אין אַ שאַטנדיקן, טיפן וואַלד
ליגט אַ קריגער אויפן גרינעם גראַז,
די שוואַרצע קראַ פליט פאַרביי מיט אַ געוואַלד,
דערשראַקן לויפט אַדורך דער גרויער האַז.

דעם קריגערס קאַפּ זאָנגעשפאַרט אין אַ קוסט
פון אַן אַלטיטשקער ווערבע געבויגן, פאַרטראַכט,
די טויאיקע צווייגן גלעטן זיין ברוסט
און ס'פאַרדעקט אים מיט טרויער די נאַכט.

דריי שוועלבעלעך זיינען געקומען צופליען
און קלאַגן געשטעלט זיך אויף צווייגן,
די ערשטע, זיין מאַמע, מיט פינצטערע וויעס
די צווייטע, זיין שוועסטער, די דריטע — זיין ווייב.

זיין מאַמע יאַמערט ווי יאַמישע שקוואַלן
זיין שוועסטער כליפעט ווי קרישטאָליקער קוואַל,
זיין געליבטע וויינט — ווי טוי וואַלט געפאַלן,
וואָס וואַרט אויפן ערשטן זוניקן שטראַל.

כלי-זמרים

צוועלעף פידלען, אַכצן באַסן
געקומען זיינען דעם קלעזמער פאַרקנאַסן.

די כלה אַ בלאַסע שטייט איינזאַם, פאַרשעמט
און דער חתן האַלדזט גאַר דעם פידל אין הענט.

מחותנים און געסט; זקנים און קינדער
שטייען און גאַפן אויפן קלעזמערשן וואונדער.

זיי טאַנצן אַ ראָד מיט די פידלען צום הימל,
דער חתן אינמיטן שוועבט ווי אין דרימל.

עס וויינען די פידלען, עס קלאַגן די באַסן —
דער ניגון געקומען איז קלעזמער פאַרקנאַסן.

ט ר ו י ע ר

(ר. ז.)

ס'האָט אַ קינד מיט ווינט-קאַפּריזן
זיך שפּילנדיק איר האַרץ צעבראַכן,
און מיט ליבע-רייד ווי שפּיזן
איר די אויגן אויסגעשטאַכן.

און אַ בלינדע ז'האַט געליבט
ביז דעם ליגן ז'האַט דערקענט,
היינט פאַראיינזאַמט און באַטריבט
טראַגט זי טרויער אויף די הענט.

פרעגט זי ווען וועט פּיין אַנטרינען
פון איר שערבלדיק געמיט,
און צי וועט זי רו געפינען
אין אַ נייעם פּרילינג-ליד?

אין א יום-טוב-טאג

און אז דער יום-טוב-טאג וועט קומען
מיינע ברידערלעך,
וועל איך אַנטאָן מיין גאַרניטור,
מיינע שטיוועלעך,
אַי, וועט דאָס זיין אַ פרייד,
אַי, וועט דאָס זיין אַ גליק.
טרינקען וויין און קנאַקן קערלעך,
און פאַרטשעפען אַלע מיידלעך,
אַי, וועט דאָס זיין אַ פרייד,
אַי, וועט דאָס זיין אַ גליק.

און אז דער יום-טוב-טאג וועט קומען,
מיינע שוועסטערלעך,
וועל איך אַנטאָן ציצן-קליידל,
שיינע פרענזעלעך,
אַי, וועט דאָס זיין אַ פרייד,
אַי, וועט דאָס זיין אַ גליק.
טאַנצן, שפילן זיך כסדר,
און פאַרבלאַנדזשען אין די סעדער,
אַי, וועט דאָס זיין אַ פרייד,
אַי, וועט דאָס זיין אַ גליק.

שיינע-זלאַטע

צווישן שוסטער-גאַס און באַד-גאַס,
סאַמע ביי דער גרויסער בלאַטע,
וואוינט דער שניידער אברהם-איצי
מיט זיין טאַכטער שיינע-זלאַטע.

זיצט ער ביי דעם קליינעם וואַרסטעט,
ציט די פעדים הער און היץ
און זיין בלאַנדע שיינע-זלאַטע
טאַנצט אויף טרעטער פון מאַשין.

זינגט ער זיך אַ יעלה-ניגון
און פאַרגייט זיך אינדערשטיל,
און זיין זלאַטע האַלט אים אונטער,
נאָר איר האַרץ איז ביי דער מיל.

דאַרטן ציט די נעצן וואָווע
מיט זיין טאַטן לאַנגער שייע,
און זיין ליד גייט איבער וואַסער
ווי דאָס זילבער פון דעם שלייען.

גייט זי אָפּ פון יעלה-ניגון
און פאַלט אַריין אין וואַסער-ליד,
און דער טאַטע אירער שמייכלט,
ציט די פעדים, ציט און ציט.

מײן זיידנס א וואַלעכל

כ׳זע דאָס שניידערשע שולכל
און מײן זיידן מיט די בנימ,
און דעם מעזשבישערס שטיל קולכל
צינדט אָן ליכט אויף זיידנס פנים.

ווי דער פעטער אברהם-לייב
טוט אַ צי אַ וואַלעך-ניגון,
שניידערקעס טוען זיך אַ הייב
און די רגלים זיך צעוויגן.

און דער זיידע דבקותדיק פאַרגייט
קען די פרייד שוין ניט באַהאַלטן,
טוט די ווייסע הענט אַ שפרייט
און פליט מיט זיי צום באַלקן:

„שפילט כלי-זמרים, שפילט אַ וואַלעך,
ווייניק ווי פאַרניאַלעס,
טוט אַ הויב דעם שניידער הולך,
עס טאַנצט דער פאַלגע-דלות.

„כ׳שפרינג אַ ריקודל אַצינדער
פאַר מײן שניידערישן רבין,
כ׳זאַל מיט ווייב און מײנע קינדער
די גאולה נאָך דערלעבן.“

א תתונה

עס קלאַגט די פידל, ס'וויינט די פלייט
און די כלה האָט צעפלאַסן שויבער,
זי טאַנצט פון חברטעס באַגלייט —
צופוסנס גערטנער-בערג אין צויבער.

איר בליק העלט אויף פון פייער-גלאַנץ
וואָס קומט פון בחור דאָרט ביים פלויט:
— צי ברענט דײך בחור שטאַלטנער טאַנץ,
צי גאַרסטו נאָך דער כלה-מויד?

— ניט דער טאַנץ און דער קערפער-בויג
פון דיינע חנעוודיקע שוועסטער,
בלויז דיין געזיכט צינדט אָן מיין אויג
און מאַכט מיין ווייטיק גרעסער.

די שמריקערן

אויף דער פריזבע זיצט אַ מיידל
שטריקט מיט פינגער פּאָדעם-זייד
און דאָס טרויעריקע לידל
הערט זיך אין דער בלויער ווייט:

„כ'ניי דאָס העמד פאַר מיין באַשערטן,
זיי-זשע זיידנס תכילת-ריין,
כ'שטריק די זוימען פאַר מיין באַגערטן,
זיי-זשע פּאָדעם גאַלדן שיין.

נאָר אויב באַשערט ביזסט אַלטן מאַן,
ווער-זשע פּאָדעם — לייונט האַרטער,
און דו, בליטשקע, שטריק זיך איין
מיט קניפלעך — בודיקלעך פאַרדאַרטע“.

די באלאַדע וועגן ווייסן ציגעלע און דער גאלדענער פאווע

געוואוינט האָט אַ שניידער
פון שול-הויף ניט ווייט,
און געהאַט אַ בן-יחיד
און אַ ציגעלע ווייס.

פלעגט דאָס יינגל אַרומגיין
מיט דעם ציגל ווי שניי,
אין שול-הויף מיט גראָזן
פלעגן וואַנדערן זיי.

און געהאַט האָט דאָס יינגל
אַ פידל וואָס רעדט,
פלעגט ער מעשות דערציילן,
וואָס געווען און וואָס וועט.

פלעגט דאָס ציגל פאַרנעמען
דעם צויבער פון רייד
און פלעגט טאַנצן און שפּרינגען
פאַר נחת און פרייד.

אַנטקעגן דעם שול-הויף
געוואוינט האָט אַ גביר,
מיט אַ גאַרטן אַ גרויסן
און אַ הונט ביי דער טיר.

און אַ טאַכטער אַ שיינע
אין זייד און אין אַטלעס
און אַ גאַלדענע פּאַווע
וואָס גייט אום מיט גדלות.

פלעגט זיצן די טאַכטער
ביי דער גרויסער ראַיאַל,
און אויסשפילן טענער
ווי פון בויגן דער שטראַל.

און איינמאַל ז'אַריין
אין דעם גבירשן גאַרטן
דאָס ווייסינקע ציגעלע
און די בייטן צעטראַטן.

די פּאַווע האָט אַ פּאַכער
פון איר עק אַנגעבלאַזן,
איז איר ציגל באַפּאַלן
און דערשטאַכן אין גראַזן.

דער גביר איז אַרויס
און דעם חורבן דערזען,
האַט ער שחטן באַפוילן
דאָס ציגעלע שייַן.

איז דאָס יינגל געקומען
מיט פידל באַוויינען
זיין ווייסנקע פרייד,
וואָס וועט מער ניט באַשיינען.

די טאַכטער ז'געוואָרן
פון טרויער גערירט
און דעם יונג מיטן פידל
צום ראַיאַל צוגעפירט.

און געשפילט האַבן ביידע
ביז שפעט אין דער נאַכט,
און די פידל און פיאַנאַ
האַבן געוויינט און געלאַכט.

דער גביר האָט די טאַכטער
פאַרטריבן פון הויז,
און דער פידלער פאַרלאָזט
האַט זיין היים און די קלויז.

היינט וואַנדערן ביידע
אַרום איבער וועלט,
און די פידל און פיאַנאַ
וויינענדיק קוועלט.

באלאדע וועגן צוויי שוועסטער

ביי דעם טייך דניעסטער
שטייט אַ מיל אין טשערעט,
און דאָס וואַסער פון ראָד
זינגט און רעדט:

געוואוינט האָט אַ מילנער דאָ
מיט טעכטער צוויי,
שלאַנק ווי די סאַסנעס
געווען זיינען זיי.

די עלטסטע פלעגט זיצן
ביים פענצטער און שטריקן
און זינגען פון טרויער
מיט טויאיקע בליקן.

די יינגסטע פלעגט לויפן
צום וואַסער און וואַלד
און הויך איבער בערג
האַט איר פרייד אַפגעשאַלט.

ווען אַוונט פלעגט קומען
מיט שטערן און גריל
אַ שאַטן פלעגט שלייכן
ביי די פענצטער פון מיל.

אַ יונג ווי אַ דעמב
מיט צוויי קנאַכיקע הענט,

מיט אַ האַריקער ברוסט,
וואָס גאַרט און וואָס ברענט.

די יינגסטע טרעפט אים
און פאַלט אויף זיין האַלדז,
די עלטסטע דורך פענצטער
שלינגט פערעלעך זאַלין.

ביים טייך דניעסטער
פלעכט מען קרענצלעך צווייט,
און פידל און פלייט
שפילן חתונה-ליד.

ביים טייך דניעסטער
צאַפט מען וויין און מען גיסט,
און זקנים און יונג
פאַלן אום פון די פיס.

די יינגסטע צום מאַן
פירן קלעזמער אַהיים,
די עלטסטע דערטרינקט
אין טייך איר געוויין.

ביים טייך דניעסטער
שטייט פאַרלאָזן די מיל,
בלויז דאָס וואַסערל זינגט
אַ ליד אינדערשטיל.

די באלאדע וועגן דזשאן הענרי און זיין האמער

(פון נעגערשן פאלקלאָר)

ווען דזשאן הענרי איז אַ קינד געווען,
איז ער געזעסן אויף זיין זיידנס קני
און געזאָגט: — כװעל מיט „טשו-טשו“ באַן
זיך פאַרמעסטן מיט מיין מי.

ווען דזשאן הענרי איז אַ יונג געוואָרן
האַט ער געזאָגט זיין אַלטן טאַטן:
— כ׳גיי מיטן האַמער אין די בערג
און קום מיט גאַלד פון דאַרטן.

דזשאן הענרי האָט געהאַמערט שטיין,
דער האַמער האָט געהאַגלט קלעפּ,
יעדן פעלדז געשפּאלטן אויפן האַר
אַז געיאַמערט האָבן הויכע בערג.

— „דזשאן הענרי“, — האָט געזאָגט דער עלטסטער, —
„איך ברענג אַן עגבויר דאַמף-מאַשין,
וועט זי איבעריאָגן האַמער
און צעשפּאלטן בערג אויף דין“.

דזשאַן הענרי האָט געזאָגט דעם עלטסטן:
— „אַ מענטש איז מער ניט ווי אַ מענטש,
איידער ס'וועט מיך דאַמף באַזיגן,
פאַל איך מיטן האַמער אין די הענט“.

דזשאַן הענרי האָט געזאָגט דעם עלטסטן:
— אַ מענטש איז מער ניט ווי אַ מענטש,
אויב איך וועל צום דאַמף פאַרלירן,
כ'גיב אַ הונדערטער, דיר, מענטש!

דזשאַן הענרי האָט געזאָגט דעם עלטסטן:
— דערלאַנג אַ האַמער פון צוועלף פונט,
הענטל מאַך פיר פוס די לענג,
וועל איך שטעלן דאַמף צו גרונט!

דזשאַן הענרי איז אַוועק צור אַרבעט,
מיט צוועלף פונט האַמער זיך צעשפאַנט,
ער איז אַוועק און קיינמאַל צוריק געקומען,
ער איז געפאַלן מיטן האַמער אין דער האַנט.

דזשאַן הענרי האָט אַ יינגעלע געהאַט,
אויף דער דלאַניע אים געהוידעט אַלעמאַל,
אין לעצטן טאַג האָט ער אים שטיל געזאָגט:
— אויך דו וועסט זיין אַ מאַן פון שטאַל.

דזשאַן הענרי האָט געהאַט אַ ווייבל,
איר נאָמען איז געוועזן פּאַלי-אַן.
אין טאָג ווען דזשאַן איז טויט-געפּאַלן
האַט זי דאָס שטאַל געהאַמערט ווי אַ מאַן.

דזשאַן הענרי איז געפּאַלן טויט,
זיין האַמער זשאַווערט נאָך ביז איצט,
מען קען אים זען נאָך אויב מען וויל
אין טונעל דאָרט אויפן וועג קיין לידס.

דזשאַן הענרי איז שוין לאַנג ניטאַ,
נאָר ס'וואַרט נאָך אַלץ דאָס שטאַל,
אפּשר קומען וועט נאָך דזשאַן,
און צעשוואַונגען קלאַנג אין טאַל.

תובל-קין *

ט שארלס מעקעי
(פריי פון ענגלישן)

תובל-קין דער אלטער געווען איז א ריז
ווען די ערד איז געוועזן נאך יונג.
ביים צונטערן פייער פון בלאז-זאק געשפיל
פלעגט טאנצן זיין האמערשער קלונג,
און הויכן פלעגט שטענדיק זיין האריקע האנט
איבער גליאיקן אייזן, וואס ווערט
אין שארלעכן האגל פון פונקען אויף וואנט
א בליציקער שפיז אדער שווערד.
און א לויב צו זיין ארבעט פלעגט ער דאן צעזינגען
א לויב דער שפיז און דער שווערד.
א לויב דער האנט, וואס וועט מעכטיק באצווינגען
און ווערן דער הערשער אויף ערד.

און העלדן און קריגער פלעגן קומען אן צאל
צו תובל-קין אין קוזניע פון פייער,
און יעדער פארלאנגט האט א בעסערן שטאל,
דאס פיינסטע געווען איז אים טייער.
און שארפע כלי-זין פלעגט ער יעדערן מאכן
און יעדער האט פריידיק געקוועלט,
געשאנקען אים פערל און גאלדענע זאכן,
און מתנות פון וואלד און פון פעלד.

* דער לעגענדארישער ערשטער שמיד.

און יעדער א לויב האָט געגעבן צושטייער,
א לויב דעם מייסטער-קאָוואַל,
א לויב תובל-קין, זיין בלאָז-זאַק און פייער —
דעם שמידער פון שאַרפסטן מעטאַל.

נאָר איינמאַל אַ כמאַרע צעלייגט האָט זיך שוואַרץ,
ווען דער אַוונט געלאָשן האָט זון,
אַ ווייטיק פאַרקראַכן איז אים אין זיין האַרץ
פאַרן שלעכטס, וואָס ער האָט אָפגעטאַן.
דערזען האָט ער מענטשן פלינדע פון האָס
אין קריג קעגן אייגענע ברידער,
די ערד איז מיט בלוט פאַרברודיקט און נאַס
און עס טורעמען קופעס מיט גלידער.
און געקלאָגט האָט ער: „וויי מיר און וויסט,
וואָס געגעבן כ'האַב מענטשן אין האַנט
דעם מעסער, די שווערד און די שפיז
צו פאַרטיליקן אייגענעם שטאַנד“.

און געזעסן איז לאַנג תובל-קין
אין טרויער פאַרקלאַמערט די הענט,
אויף קאָוואַדלע געפרירט האָט כלי-זין
און די זשאַרנע האָט פינצטער געברענט.
נאָר פלוצים געהויכט האָט ער צונטער
מיט פרייד אין זיין גאַנצן געביין.

די האנט האָט צעשוואונגען זיך מונטער
און דאָס פייער צעברענט האָט זיך שיין.
און ווידער אַ ליד קלינגט אָפּ ווי אַמאַל
מיט די פונקען אין לויטערע קרייזן:
— ניט בלויז פאַרן שווערד איז אָנגעגליט שטאַל,
נאָר פאַר שניט פון דעם אַקער-אייזן.

האָט דער נעכטן געלערנט דעם מענטשן פאַרשטאַנד
און פאַרברידערט האָט פרידן די וועלט.
די שווערד און די שפיז אופגעהאַנגען אויף וואַנט
און צעאַקערט מיט אייזן דאָס פעלד.
און אַ לויב-געזאַנג הערט תּוּב־לִּי-קִין:
— „אַ ליד דעם קאַוואַל און אַ ברכה
פאַר די ערדישע שאַרפע כלי-זין —
פאַר דעם רידל און שטאַלענע סאַכע.
נאָר כל-זמן טיראַנען זיך ווייזן
און הערשער פאַרשקלאַפּן די ערד —
אַ לויב אים פאַר זיין אַקער-אייזן.
נאָר געדענקען נאָך מוז מען די שווערד!“

א י נ ה א ל ט :

I די אויסגעבענקטע שעה

20 — — — — — אייזיק 21 — — — — — יתומים 22 — — — — — פארמעסט 24 — — — — — מאמע ליבע, בעסארביע 26 — — — — — טאשקענט 27 — — — — — א גרוס 28 — — — — — די אויסגעבענקטע שעה	9 — — — — — די אויסגעבענקטע שעה 11 — — — — — שוועסטער 12 — — — — — ישראליק 14 — — — — — יאנקל מאטליס 15 — — — — — מארשאל טימאשענקא 16 — — — — — באפרייאונג 18 — — — — — מיר קומען צוריק
---	---

II דער אינדזל ביים ים

51 — — — — — טרערן 52 — — — — — א מאנומענט 53 — — — — — טרייסט 54 — — — — — באנען 55 — — — — — היינט און מארגן 56 — — — — — חברה 57 — — — — — ליבע 58 — — — — — מאי 59 — — — — — אומרו צייט 60 — — — — — הענרי לישער 61 — — — — — א קבר 62 — — — — — אמאל 63 — — — — — ראכמיל 64 — — — — — דער פליער 65 — — — — — זעאונג 66 — — — — — איך שמיד	31 — — — — — דער אינדזל 32 — — — — — זילבער-פליגל 33 — — — — — פרוי אין גרין 34 — — — — — דער האפן 36 — — — — — יונגוואלד 38 — — — — — פליטים 39 — — — — — דער שווארצער ים 40 — — — — — „סאנטא לוטשיא“ 41 — — — — — וואלקנס 42 — — — — — פלאקער 43 — — — — — הענט און טרוים 44 — — — — — שטאלענע לערנע 45 — — — — — א גארטן 46 — — — — — כ'האב ליב דעם ים 47 — — — — — לירישער געמיט 48 — — — — — זי און איך 50 — — — — — דיין הארץ
---	---

iii דער רעגנבויגן

81	אליין	69	מיין טייך
82	טאָג	71	פרימאָרגן
83	אינדיאַנער זומער	72	אין די בערג
84	זיסער, וויסער וויין	73	מאַרגאַריטקע
85	אָוונט	74	אָוונט-ליד
86	נאַכט	75	פּרילינג
87	דער נאַכט-וואַרבּלער	76	א רעגן
88	א נאַכט	77	געשטאַלט
89	שניי	78	שעפּסן רוען
90	מיין רעגנבויגן	79	די נעסט
		80	אין גאַרטן

iv טרויעריקע אויגן

91 — — — לירישע אינטערמעצא לויט רומענישן פאָלקלאָר

v מעלאָס אין פאָלקטאָן

112	מיין זיידנס אַ וואַלעכל	105	די דאַינע
113	אַ חתונה	106	אוקראינע
114	די שטריקערן	107	דער העלד
115	באַלאַדע	108	כלי-זמרים
119	צוויי שוועסטער	109	טרויער
121	דזשאַן הענרי	110	אין אַ יום-טוב טאָג
124	תובל-קין	111	שיינע-זלאַטע

זעקס האַלצשניטן פון העלען וועסט העלער.